

SZERKESZTŐSÉG
ÉS
KIADÓHIVATAL:
SOPRON.

Müller P.-n. 1. Tel.: 175

LEVELCIM:
SOPRON I.
POSTAFIÓK: 81.

216 fizetési árak:

NEMETORSZÁGOKBAN

Egész évre RM 12.-

Fél évre . . . 6.-

Negyed évre . . . 3.-

FELSŐDUNÁNTULI
HÉTFŐ
POLITIKAI, TARSADALMI ES SPORT-HETILAP**Magyarok között
a lemergi pályaudvaron**

(M. kir. 2. honvéd haditudósító szd. Koncz Antal karp. honv.)

A lenyugvó nappal szemben robbog a vonatunk. A sínek mellett kétoldalt jólművelt, termékeny fekete föld, lankás dombok hátán apró ligetek, a távolban erdős hegyek koszorúja és a levegőben útjára indult már az ökörnyal...

Valami álomszerű hangulat vesz erőt rajtam ezen a későszói délutánon.

Öten vagyunk a zsúfolt vonatban magyarok, öt magyar katona az egyenruhák tengerében, amely körülvesz bennünket. Háborús földön járunk, de itt a sok egyenruhán kívül semmi jel sem mutat arra, hogy háború van. Még a vonatban utazó civilek arcán sem látni. Az egyik kupében gesztenyeszőke lengyel lányok énekelik sajátos, de a magyarhoz mégis oly sokban hasonló dalukat. Mintha testvérek lennének. Valamennyinek madonnaarca van és fogadni mernék, hogy az öt lány közül hármat Máriának hívnak. Mária... olyan szépen, olyan érdekesen ejtik ki a lengyelek ezt a szót, hogy az ember önkéntelenül utánuk mondja: Mária... és egyszerre jut eszébe egy kis falusi templom és valaki, Valaki, aki otthon maradt...

Hirtelen azonban elhallgat a dal, megszólalás támad és nem messze tőlünk feltűnik a lemergi pályaudvar. Az első pillanatban azt hinnéd, hogy a Nyugatira fut be a vonat.

Mihelyt kilépsz a kocsiból, máris meglepetés ér: A bábeli nyelvzavarban egyre több magyar szó üti meg a füledet. Körülnézel és csodálkozol. Magyar egyenruhát egyelőre még nem látsz és még... Magyarul beszél az a civil ott az oszlopok mögött, az a vaskeresztes német tizedes is magyar szavakat kiabál, sőt a mellette álló román közkatona is magyarul emlegeti az egyik okvetetlenkedő ukrán málcista felmenő rokonait.

Hát mi van itt? — kérdezed magadban, de egy kis, köpcös ember, mintha kitalálna a gondolatot, mindjárt felel is rá:

„Bajtárs, magyarok vagyunk mi is. Mi újság Budapesten?”

És meg se várja, hogy válaszolj, ömlik belőle a szó. Elmondja, hogy Temesvárott lakott utol-

jára, Kikindán született, Lugoson nősült, két gyermeke van, római katolikus, végigharcolta az első világháborút, felkelő volt Nyugat-Magyarországon, de Trianon után mégis odaát maradt. Most nyolcan vannak itt magyarok, valamennyien a román uralom alatt álló Dél-Erdélyből. Az otthoni állapotokat nem bírván, egy szép napon felkerekedtek és holnap egy vonat Berlinbe viszi őket, ott dolgoznak egy hadiüzemben, már több mint egy éve...

Sok mindent mesél még. Benem felébred az újságíró, jegyzem szavait és megígérem, hogy megírom. Megírom, hogyne írnám meg, egyszer még mindent megírok...

Kisebbségi csoportosulás támad körülöttünk. Akát az egyen-

ruhája román katonának mutat: aradi fiú, a német tizedes Brassóban született. És így tovább. Tíz-tizenöt ember, idegen egyenruhában, sőt idegen népviseletben, de magyarok — valamennyien magyarok.

Tört magyarággal egy vasutas kér tőlem cigarettát, míg az öngyújtó lángja lobban; elmondja ő is, hogy egy tiszparti tanyaházban látta meg a napvilágot: valahol Csanytelek és Csongrád között.

Fiatal legény volt 1914-ben, standbeli magyar katona. Egy év múlva fogságba esett, fogolytáborban élt valahol Turkesztánban, megzökött, ám a Volgánál elfogták, de most már a vörösök. Ezután a sztalingrádi gyárakban dolgozott, majd egy alkalmas pillá-

natban újból elindult hazafelé, de itt ragadt Lengyelországban. Ott-hon senki sem várta, itt megnősült, felesége két gyermekkel ajándékozta meg és bár azóta óriási orkán vonult át új házája egén, még él... és vasutas... Beszél, beszél s a szeméből potyognak a könnyek. Igen, ő még él, de a családja, a családjáról semmit sem tud. Elsodorta őket a vihar és ő bármennyire is szeretne hazamenni, a Tiszához, itt tartja valami vak remény, hátha... hátha viszontlátja megegyező azokat, akiket szeretett.

De múlik az idő. Búcsúzni kell, új vonatra szállunk, megyünk tovább. Csöndes lengyel éjszakában északnak tartunk. A nyitott ablaknál állok, nézem a csillagos eget, a Göncölt, a sarkcsillagot és bizó, erős hit árasztja el a lelkeket: A fényes csillagokat ideig-óráig elboríthatják az ólmos esőt, vagy vad hóvihart hozó fekete fellegek, de egyszer kiderül, egyszer mindig világos lesz és egyszer még derült, nyugodt égbolt tekint le a magyar földre is.

Uttalan utakon

(Honvéd haditudósító osztály. Tócsky Elemér zls.)

Mint haditudósítók már néhány napja együtt meneteltünk a zászlóaljjal. Volt ugyan gépkocsink is, de az hamarosan lemaradt tőlünk. Több oka is volt ennek. Először is borzalmasak az utak, azután itt az Isten háta mögött, üzemanyagot sem kaptunk volna sehonnan és nem utolsó sorban az a tudat, hogy gyalogos bajtársaink teljesítményét csak akkor tudjuk kellő mértékkel mérni, ha magunk is teljes egészében részt veszünk benne.

Mint valami óriáskigyó kanyarog a zászlóalj a dombos-dombos úton. Csak emberekből, kocsikból és lovakból áll. Az élen kétoldalt néha-néha a biztosító részek tűnnek fel. Mindenütt, de itt különösen elemei követelmény ez. De ni csak: megállt az él. Csak nincs valami baj?

Hamarosan hallatszik a kiáltás, amint adják hátra az emberek: Arkászakasz előre!

Mindennapos eset járul szemünk elé: a hidat leégették a vörös orvlövészek. Az úszkós cölöpök egykedvűen meredeznek a vízben. Az árkások hamarosan előléérnek, lerakják fegyverüket s máris csatognak a csákányok a kökemény földben. Nem sietnek, nem is lankadnak, tempósan,

hozzaértéssel kezelik szerszámuikat. Nemsokára kész az új feljáró, a zászlóalj folytathatja menetét.

Igen, az ellenség mindent megragad, hogy mozgásunkat lassítsa: gödröket ás, erdőkben fákat dönt le, hidakat éget föl. Ezzel nyer ugyan kis időt, de a mozgást meg nem béníthatja.

Ellenség az idő is. Egyik nap olvad, havas eső esik. Beleszívódik a ruhába, a bakancsba. Még a kocsisok is gyalog mennek, hogy kisse kimelegedjenek. Másnap reggelre azután tükörsimára fagy meg az út. Ember, állat félannyi út alatt is jobban kimerül, mint egyébként kétannyi alatt. Mindez azonban nem okozhatja azt, hogy a kijelölt célt el ne érjék.

Menekül a lakosság.

Faluhoz közeledünk, még talán két kilométerre lehet. Dombok szegélyezik, s már messziről látszik, hogy ez is olyan nyomorúságos, mint amilyen százával található itt. A távcsövön most érdekes dolgot látok: szekerek vágatnak lóhalálába az erdő felé. Valaki néhány tehenet terel szintén arra. Vajon mi lehet ez? Hamarosan megoldódik a rejtély. Menekülnek a faluból, mert nem tudják, jóbarát, vagy ellenség közeledik-e. Pihenőt tartunk a faluban. Egyszerre csak megjelennek

a menekülők: a kocsi tele ágy-művel, bebugyolált apróságok pirosa csipett arccal, kíváncsi madárszemekkel néznek ránk. A nagyobbak a kocsit mellett jönnek. Egy fiatal lány szemében könny csillog.

— Mi bajod barisnya? — kérdi az egyik honvéd ukránul.

Kiderül, hogy örömeben sír. Nem kell kint tölteni az éjtszakát az erdőben, s nem víszünk el semmijüket se. Erre még magyarokat nem is láttak, s van is csodálkozás kellő mértékben. Mikor pedig a fényképező és filmes gép is előkerül, már vetekeznek, hogy ki legyen rajta a képen.

Beszállásolás...

Hamarosan megyünk tovább, a következő faluban éjtszakázunk. Ez a beszállásolás bizony egy cseppet sem hasonlít a magyar filmekben látottakhoz... A századparancsnokok a kijelölt falurészt szétosztják a szakaszoknak. Mi is bekerülünk az egyik házba. Egy asszony és három gyerek fogad bennünket. Földhözragadt szegények, de amikük van, azt szívesen osztják meg velünk. Mikor a gyerekeknek néhány szem cukrot adunk, barátkozni kezdenek. A külső szoba a miénk. A gerendát a kezemen elerem, az ablak pedig akkora, mint egy újságlap. Az éghajlat hatása ez. A fehérre

meszelt falakon fenyőágak, néhány fakó fénykép, az elmaradhatatlan ikon. Kezdtém a kevés holmim szétsomagolni, közben valami hazai melódiát füttyülgettem. Csodálkozva vettem észre, hogy a háziak ájtatosan vetik a ilyenkor a keresztet. Kiderült, hogy ukrán házakban nem szabad füttyülni, mert akkor megjelenik az ördög. Most már ezt is tudom.

Zsuppot rakunk a földre, s hamarosan lehajtjuk fejünket a megérdemelt pihenőre.

A honvédek egy részének azonban csak most kezdődik a legkomolyabb szolgálat: a falu békéjére és a bajtársak életére vigyázni. A falut körbeveszik ezek a kis biztosító egységek. A fél éjszakát kint töltik, s négy-öt óra alvás után kezdődik újra a menet. Nagyon óvatossá kell itt lenni, mert sohasem tudja az ember, mikor és honnan ront előre a garázdálkodó orvlövész.

Hiszékeny hollandok esete a távolbalító jósnővel

„Ügyes szélhámosok hosszú időn át fosztogatták egy ötletes trükkkel a hollandokat. Amint azt a följelentésekből megállapították, egy jólöltözött fiatalember borbélyműhelyekben, vendéglőkben beszédbe elegyedett az ottlévőkkel és áradozva dicsért egy jósnőt. A jósnőnek most ugyanis nagy divatjuk van, ezért mindenki érdeklődéssel hallgatta a fiatalember előadását. Végül már azt állította, hogy ez a jósnő olyan természetfeletti képességekkel rendelkezik, hogy távolból is elolvassa bárki gondolatát. Amikor ezt kétségbevonták, fogadást ajánlott. Azt ajánlotta, hogy a kétkedő nevezzen meg egy kártyát, ő felhívja telefonon a jósnőt és az megmondja majd, hogy az illető milyen kártyára gondolt. Így is történt. A fiatalember felhívott egy számot, bemondta a nevét és elmondta, hogy itt kétkednek a jósnő tehetőségében és kérte, mondja be telefonon, hogy milyen kártyára gondolt az az úr, akit a jósnő sohasem látott. A bevezetés után átadta a kagylót a fogadónak, aki saját fülével hallhatta, hogy a jósnő tényleg azt a kártyát nevezi meg, amelyet ő gondolt és közölte a jelenlévőkkel. Természetesen megnyerte a fogadást és fizetni kellett. A fiatalember zsebre vágta a pénzt és eltávozott, az ottmaradtak csak később kezdtek arra gondolni, hogy csalás is lehet ebben a csodálatos dologban. Néhányan panaszt tettek a fendőrségen s itt hamarosan megállapították, hogy ügyes csalók fosztogatták a hiszékeny embereket. Néhány heti figyelés után el is fogták őket. A trükköt bevalózták: a fiatalember a „jósnőnek” mindig más néven mutatkozott be. Minden név egy kártyát jelentett, tehát a jósnő már a telefonbeszélgetés kezdetekor tudta, hogy melyik kártyáról van szó és ezt a kártyát nevezte meg annak, akivel a fiatalember fogadott.

EGY PERC MOSOLY

- Hol van tűz?
- A Potyka utcában.
- És hol van az a Potyka utca?
- Ahol a tűz van.

Április 12-16, szerda-vasárnap:

Zilahy Lajos regényének filmváltozata:

Valamit visz a víz

Karády-Jávör nagy magyar filmje!

A soproni Elite-Mozgóban

Tavasszal ismét srépek lesznek a hölgyek...

A tavaszi divat nem tarlogat nagyobb meglepetést, — legfeljebb a férjeknek. — A női ruhák uralkodó színe idén is a barna és a zöld

Bár hivatalosan is átléptük már a tavasz küszöbét és mindenki szívesen kiadná a tél ütlevélét, hogy költözzön más vidékekre, a zord idő konokul ragaszkodik hozzánk, nem akar elhagyni bennünket. Pedig de szívesen üdvözlünk a meleg napsugárt, az aranylót fényt, a békés csendes, mégis erőteljes tavaszi délelőttöket, mely gyermek-kacajra emlékeztetne és reményt öntene a szívedbe. A hóbuckák helyén már szívesen látnánk virággyakat nyíló virágokkal és boldogan keressük a soproni erdők mélyén a csillogó, csengő-bongó, fehér-színű kis gyöngyvirág harangokat, melyek elmozdítálnak a holnap biztató ígérétét. S hiába, sehol egy kis biztató jel...

A tavasz azonban ennek ellenére eljön. A hölgyek úgy látszik ezt már jó előre megérik, mert a terepere közben már tárgyalják a

tavaszi divatot,

az ötödik háborús tavasz divatját. Enélkül nem tudnak élni a nők, — mint maguk vallják. — hozzájuk tartozik.

A divatfronton egy-két hete megelénkült az élet és több lett az izgalom mind a férfiak (elvégre a számlát nekik kell kifizetni), mind a hölgyek (elvégre a ruhákat nekik kell hordani) részéről. Mivel mindenkit így „egyetemes” módon érdekel és érint ez a probléma, ez a kérdés, felkerestük a város egyik legelőkelőbb szalonját, s megérdeklődtünk milyennek a kilátások a tavaszi divatra vonatkozólag, mikor indult meg a tavaszi munka. Érdeklőt természetesen bennünket az is, hogy lesz-e valami sajtóságon soproni.

— Egyelőre még teljesen nincs kialakulva a tavaszi divat — hangzott a felvilágosítás, — megkészt az is, mind a jó idő. Ha arról akarunk beszélni, milyen lesz a holnap — természetesen csak ha jó idő lesz —, divatja előljáróban le kell szögezni, hogy

élesen elűt

más városok divatjától. Sopron ma is szereti az angolosan egyszerű és hölgyeink megvetik a cifra fodrot. Más a divat Győrben, más Szegeden és ismét más nálunk. Az eddigi uralkodó apacs ingek, kihajtott gallérok helyett

inkább a magas nyaku puloverek lesznek láthatók hölgyeinken. Általában azt mondhatom, hogy nagyobb változás nem lesz. Nagyon kísérleteznek az úgynevezett „letonpított vállakkal” de valószínűleg nem válik be a gyakorlatban. Mint érdekességet megemlíthetem, hogy sokan festetnek a szövetre virágokat, állatocskákat „műtűnkéket”. Ezek a minták nincsenek az anyagba beleszőve, hanem festik rá. Általában az idei tavaszt is jellemzi majd az egyszerűség, a diszkrét vonalak.

— Érdekelne bennünk az is, hogy nagy általánosságban melyik lesz az uralkodó szín, műrostos-e avagy gyapjuból készül a legtöbb ruha és milyennek az árak?

— A tavasz örök színe a sötét-kék fehér színnel, a barna mind árnyalata és a zöld. Anyagokban a műrost kezd győzni a gyapju felett. Nem gyűrődik, így a legnehezebben készíthető modelleket is ki lehet hozni belőle. Sokan használnak majd, különösen a fiatal lányok, kockás szoknyát, rövid kis kabátot. Szükséges megjegyeznem azt is, hogy van még elég szép mennyiségű gyapju anyagunk is. Az

árak ebben a szezonban

lényegesen alacsonyabbak, mint az elmúlt esztendőben. Miniszteri rendeletekkel szabályozták mind az anyagok árát, mind pedig a munkabért. Ezek szerint tiszta gyapjuból készült szövet ruha

400—500 pengő, műrostos anyagból készült 250—300 pengő. Ez utóbbi a nagy átlag és ezek a ruhák tartósak, sokáig lehet használni. Franciagyapjuból készült szövet-ruha 800—850 pengő.

— Na, szegény férjeket azért nyugodtan lehet sajnálni, elég „magasak” a tavaszi gondjaik.

— Nem lehet azt mondani, — hangzik véleményünkre a válasz, — hogy a férfiak, a férjek takarékoskodnának a hölgyek ruha számláin. Nagyon szeretjük a férfiakat szalonjainkban látni, mert kevesebbet válogatnak és jobb anyagot vásárolnak öngyűságaiknak, mint amilyet a férjek jelenlétének hiányában vennének ők.

— Ezek szerint a szalonoknak barátai

a férfiak.

— Majdnem azt mondhatnám, — felel nevetve.

— Csupán egy kérdést szeretnék feltenni. Milyenek lesznek a tavaszi felöltők és milyenek lesznek az árak.

— A felöltőknél nem vált be a műanyag. Itt is az angolos divat érvényesül. Gyapjuanyagból készült felöltő 1000 pengő, míg a műrostos felöltő 300—500 pengőbe kerül.

Elbeszélgetünk még egy kicsit a divatról, a tavaszról és a soproni hölgyekről. Ebben az esztendőben is csinosak lesznek a hölgyek és nagyban készülnek a tavaszra...

Szovjet-japán megállapodás Szachalin északi részének ügyében

(Német Távirati Iroda.) A moszkvai rádió jelentése szerint március 30-án Moszkvában szovjet-japán megállapodást írtak alá Észak-Sachalin szénbányái és kőolajforrásai ügyében. A megállapodás értelmében Japán lemond az észak-sachalin kőolaj- és szénkoncessziókról és kötelezi magát, hogy azok birtokjogát és műszaki berendezését visszaadja a Szov-

jetuniónak. A Szovjetuniónak a magáról kötelezettséget vállal, hogy a háború befejezésétől kezdve a japán kormányának évente ötmillió rubelt fizet és 50.000 tonna kőolajat szállít. A megállapodást Loszovszki, a külügyi népbiztos képviselője és Sato moszkvai japán nagykövet írta alá. A megállapodás az aláírás napjával lép érvénybe. (MTI)

Az évad legnagyobb arisztaszenciája:
TONELLI Az arisztavilág csillogó
 Ferdinand Marian — Winnie Markus
 A Városi Mozi
 legközelebbi szenzációja!

Lesvár — Monbijou

A fertőszentmihályi határ déli csücskén, a rőjtöki Nagyerdő szomszédságában, az Alpok legutolsó nyulványán, uralja a vidéket Lesvár. Régi térképek és irások Monbízsunak nevezik. Elemista korunkban mi is e néven ismertük, a falu véneinek ajkáról pedig érdekes történeteket hallottunk multjáról.

Lesvár magját a rómaiak építették. Erre a multra csak az évszázados szelid gesztenyefák emlékeztetnek. Ezek hazánk nyugati szegélyén honosak ugyan, de a mi vidékünkön csak itt találhatók. Bella Lajos soproni tanár, a mult század végén, a szomszédságban Szolaggyör avagyúrdit kutatva, Lesvárt is többször megjárt. Sürbankó diák voltam, melléje szegődtem néhány pajtásommal. Szívesen segítettünk, amikor ásóval iparkodott a mult titkait kibogozni.

A hepehupás vidék itt hirtelen lebukó lejtőben végződik. Évszázados térkép mutatja, hogy Lesváron hadiút húzódott keresztül, ez Pinye táján torkollik bele a Győr — Sopron közti országútba. A lesvári dombrol pompás kilátás nyílik a síkságra, az Ikva-patak árterületére, a Fertőn és Hanságban át Kisalföldre. Tiszta időben a posonyi vár hatalmas négyszögletű tömbje is jól látható innen. Természetesnek kell tekintenünk, hogy a hódító rómaiak felismerték a hely katonai jelentőségét és ide őrhelyet építettek. A honfoglaló magyarok pusztulni hagyta ezt s mint településre kevésbé alkalmas vidéket, belepte a bozót, cserje, erdő. Az őrhely parancsnoka részére épült castellum parkja is elvadult. A XIV. században igyekezett Oslinembeli Lőrinc mester ezt a vidéket szentmihályi jobbágyai verejtékével írtásföldekké alakítani és termés alá fogni. Amikor már eléggé termékenyek lettek, régi szokás szerint az uraság saját kezelésébe vette. A nyomorult jobbágy kezdhetette az írtást másutt, ha helyzetén javítani akart. Oslí Lőrinc a római őrhely omladékaiból majort létesített az ősrégi park szomszédságában, a mintegy 400 holdnyi írtásbirtok számára.

Lőrinc magister utódja Kanizsai István, a castellum építőanyagából kéjlakot emeltetett a gesztenyes legszébb helyén. Kanizsai Orsolya leveleiből tudjuk, hogy a park közepén kút állott, telve az évszázadokon át beleszört kövekkel. A kút helyreállítása után, bő vizével nádasz vált a kis liget. Vízét hogyan se, felmelték a kéjlak padlására, honnan föld alá süllyesztett csöveken táplálta a park szökökútját. Róbert Károlyt és Nagy Lajost Olaszországba elkísérő Kanizsai fivérék építimestert és szobrászokat hoztak magukkal, s ezek varázsolták a cas-

tellum köveiből Lesvárt olyan kéjtéllyhez, Göbös telepre és a csapodi templomhoz.

A hatalmas Kanizsai vagyont Orsolya hozományul vitte Nádasdy Tamásnak, Lesvárral egyetemben. Szomorú esemény vetett véget a Nádasdyak birtoklásának. Nádasdy Ferenc gróf volt országbíró, a Wesselényi-féle összeeskü-lakká, hogy gazdáik joggal keresztelheték Mon Bijou (Ekszerem) névre. A II. József császár által elrendelt kataszteri felméréskor, 1784-ben, Oberleutnant Schirnding von Brechainville mérnökkari tiszt által készített térkép mutatja, hogy Lesvárból három állé indult ki. Az eszterházi várkas-vésben való részvétel miatt a bécsi kormány törvényellenesen halálra ítélte, birtokait elkoboztatta. A birtok egy része vétel útján az Esterházy család kezére került. Ez időtől kezdve Lesvár, mint az eszterházi várkastély tiszteke és vadászkestélyul szolgált. Az eszterházi vár mellett elterülő Leserdőn keresztül nyílegyenes allé vezetett Lesvárig. Maiglan herceg útjának hívják, ahol az Ikva-patakon áthalad, a hídát herceghídnak nevezik.

Esterházy Pál, Metternich titkára, később londoni nagykövet, utóbb az első felelős magyar miniszterium külügyminisztere, képzetet felülmúló fényűző életmódot folytatott. Végre is gondnokság alá került. A fejedelem-ségnek béllő birtokállománysem bírta el a szertelen fényűzés költségeit. A zárgondnokság bérbe-adta az egyes birtoktesteket. Ez időben táglaklimeretű bérlok több szép épületet lebontattak, ezek anyagát értékesítették. Ek-kor tünt fel Mon Bijou is évszáz-

zados környezetéből. Fél századdal ezelőtt még láttunk néhány ozz-lopfőt és urnát a lesvári gesztenyés fái alatt porladni. Szétcipel-ték ezeket, a meg nem munkált kövekből pedig cselédalakások, istállók, magtárak épültek. A kúja-kot lezárták, később burorzatát elszállították innen. Az épületet elkezdte az idő. Majd villámcsa-pás következtében leégett. A kor-mos falak egyideig még ott ék-telenkedtek, míg az egyik bérlo gazdasági épületek létesítésére fel nem használta anyagát.

A mult világháború után bér-lője lett a birtoknak. A földreform 170 holdat lekapcsolt belőle. A major nagy részét lebontották. A castellum megvénhedt parkjában ma csikótelep van. A megyeszerte ismert gyümölcsöskert a multé, az évszázados szelidgesztenyés is ritkul, veszik.

A gyümölcsös bejártának ka-pubálványai farkasszemét néztek az erdőszlakkal, melyben Monbízsu gondnoka, utóljára Pinter Fe-renc hercegi alvadász lakozott. A lesvári kéjlak megsemmisülése után csárda lett belőle. Kanászok, juhászok, betyárok hirhadt ta-nyája. Utolsó bérlojét megsütöt-ték a betyárok, mert beárulta őket a panduroknál.

Monbízsu szürke egyhangú helyé zsugorodott. Igen öreg em-berek emlegetik csak fényes multját. Európa minden részéből idecsődített vendégek szarvas, őz és vaddisznóban gazdag vidéken áldoztak vadászszennvedélyüknek, miközben világraszóló dárldók tet-ték hangossá a kéjlakot. Az er-dők vadjai behúzódtak a Bakony-ba, Lesvár és környéke csendes lett...

A motozás

Minden komoly jogász tudja, hogy a motozás a család jog köré-be tartozik. Az asszony végzi, a férj túró.

A motozás néha véletlenül törté-nik. A férj leteszi a kabátját, neje megpillant rajta egy pihét. Gyengéden le akarja venni, ám akkor látja, hogy a jobb hajtókán zsirpecsét éktelenkedik. Bezint ragad és nekiáll. Kirakja a kismo-teszt, nagynoteszt, bőrtárcát és akkor jön a botrány. Előbujik a bűnjel. Hol egy levélke, hol egy gyanus telefonszám, hol pedig — és ez a leggyakoribb — a tárca hátsó rekeszében a dugaszpénz.

Ilyesmből keletkezett nézetle-térés a szülője ennek a kis cikk-nek is. Fiatal feleség sirva mesél-te el, hogy ura tárcájának titkos zsebében két darab huszast talált

s amikor urát kérdőre vonta, hi-melt és háromat. Egyszóval titka van és ő egy percig sem marad tovább vele.

Az ifjú férj ezzel szemben ki-értte magának a gyanusítást és pattogó tenorban hangoztatta, hogy különben is az ő zsebében nem kutakodjon senki, punktum!

— Hát azért ezzel a punktu-mal még várjunk — véltem én — és a választ is függesszék fel egyelőre. A döntést nálam tapasz-taltabb fórumra kell bízni.

Igy fordultam öreg barátomhoz, a régi család jogászhoz. 25 éve ta-nulmányozza a házasságból származó kérdéseket, lévén éppen ezüstlakodalma küszöbén.

— Hol volt a pénz? — kérdezte.

— A tárcában.

— Hol volt a tárcá?

— A zakó belső zsebében.
 — Hol volt a kabát?
 — A szék hátulján. A férj már aludt.

— Akkor az asszonynak van igaza — mondta habozás nélkül.

— Hát szerinted jogosult a moto-zás? — kérdeztem meglepődve.

— Bizonyos korlátok közt. Nem való például unos-untalan motoz-ni, tapintatlanság nekiugrani a férjnek, hogy mutasd a zsebeidet, általában sértő a rovancsolásszerű, a váratlan motozás. Jogos ellen-ben és nem ütözködj a jó erkölcs-ke attól a pillanattól kezdve, mikor este a zakó a szék hátuljára került és a férj álomra hunyta a szemét.

— Hogy-hogy?

— Mert aki olyan marha, hogy éjszakára dugott pénzt hagy ebek harmincadjára, megérdemli, hogy megtalálják.

Hipnotizálhatók-e az állatok?

Berlinből jelentik: Német állatpszichológusok az utóbbi időben újabb kísérleteket folytattak abból a célból, hogy megállapítsák, vajjon hipnotizál-hatók-e az állatok. Ezzel kapcsola-tban érdekes az a megállapítás, hogy a kigyó hipnotizáló tekinteté-ről elterjedt közhiedelem teljesen téves. A kigyó merev tekintetének az a magyarázata, hogy szemgyö-lői átlátszó, üvegszerű hártáyaival vannak összenőve. Ezenkívül a ki-gyó rosszul lát és áldozatát sokáig kell néznie, amíg felismeri. Az áldozat mozdulatlansága viszont ijedségére vezethető vissza, amely bénítólag hat rá. Más állatok is meg szokták különbben ijesztetni áldozataikat. Így például a bagoly, amely úgy felborzolja tollazatát, hogy kétszer akkorának látszik, mint amilyen. Egyetlen esetben kimutatták az állatoknál is a hip-notikus jelenséget, amely azonban nem a zsákmány elejtésének meg-könnyítésére, hanem védekezésére szolgál. Az úgynevezett bortsáska veszély esetén bizonyos hipnotikus álomba merül és teljesen megme-revedik, akárcsak a hipnotizált ember. Az állat ebben az esetben teljesen mozdulatlan és nem is ké-pes mozogni, úgyhogy a madarak nem nézik élő zsákmánynak.

Kihalnak a halhatatlanok

Evek óta baj van a fran-cia „halhatatlanok”, vagyis az Akadémia Françoise tagjainak ülé-scivel, melyeket a párisi Palais Mazarin-ben tartanak. Ez ülésekre csak nagynehezen lehetett tiz-tizenkét tagot összeverválni. Igen gyakran csak 3—4 tudós jelent meg. Legutóbb sikerült 15-öt ösz-szeszedni s csak egy hiányzott ah-hoz, hogy gyűléstük határozatké-pes legyen. Tiz év óta vártak erre az alkalomra, hogy a tisztikrt újra vála-zthassák. Az akció megint csak nem sikerült s így a „negy-ven halhatatlan” társasága most már végérvényesen kihálásra ítélt-tett.

Mindenfelől

— **A ZSIDÓK KIKAPCSOLÁSA SZLOVÁKIÁBAN.** A legutóbbi zsidórendszerbontások során a gazdasági és pénzügyminiszteri tárca keretében újból nagyszámú zsidót kapcsoltak ki. A múlt hónapban nagyobb számú zsidót helyeztek el munkatáborokban. Most már csupán azok a zsidók üzhetik foglalkozásukat, akik 1939. március 19-ike előtt már kikeresztelkedtek, illetve vegyes házasságban élnek, vagy pedig az államelnök elismerte kivételzett helyzetüket. Természetesen ezek a zsidók is fokozott ellenőrzés alatt állanak és a közönség kötelezve van arra, hogy tevékenységüket figyelemmel kísérje.

— **AZ ARGENTINAI KORMÁNY** április 1-i hatállyal felemelte a luxuscikkek különadóját. Az új adóttétel az egyes cikkek értékétől függően 2—10 százalék között mozog.

— **BÉLYEGHAMISÍTÓKAT FOGTAK LE SPANYOLORSZÁGBAN.** (Német Távirati Iroda.) A spanyol rendőrségnek sikerült ártalmatlanná tenni két hírdet hamisító-társaságot. Az egyik, amelynek a vezetője Juan Ramos Miguel volt, különösen adagolt árú szállítási igazolványainak és benzinjegyeknek a hamisításával foglalkozott. A másik társaság élén Juan Marrado Rensis bélyegkereskedő állott s tagjainál letartóztatásukkor hatszázezer hamisított spanyol bélyeget, értékes rendkívüli kibocsátású bélyeget találtak meg. (MTI.)

— **A BRIT BIRODALOM HÁBORÚS VESZTESÉGEI.** A brit hírszolgálat jelenti, Churchill az alsóház keddi ülésén közölte, hogy a Brit Birodalom a háború első négy évében összesen 667.159 embert veszített. Közülük 158.741 elcsúszott, 78.204 eltűnt, 159.219 megsebesült, 270.995 pedig hadifogságba került. A brit veszteségek az anyaország, a dominiumok és a gyarmatok között a következőképpen oszlanak meg:

Egyesült Királyság 387.996. India 109.800. Ausztrália 74.338. Új Zéland 25.717. Dél-Afrika 23.825. Kanada 19.697. A gyarmati csapatok veszteségei 25.786 főre rúgnak.

A polgári lakosság vesztesége az Egyesült Királyságban 109.101 fő. A brit kereskedelmi tengerészet a négy háborús esztendő alatt 30.314 embert veszített. (MTI.)

— **AMERIKA NEM SZÁLLIT A TÖRÖKÖKNEK.** (Német Távirati Iroda.) Az ankarai rádió átveszi a brit rádióból a londoni Times egyik jelentését: eszerint az Egyesült Államok helyesli azt a brit elhatározást, hogy a Törökországnak szóló szállítmányokat beszüntetik és ugyanilyen rendszabályokhoz nyulnak. (MTI.)

— **A ROMÁN ÁLLAMVÁSÁRAK** költségvetése az 1943—44-es költségvetési évre 5 milliárd lei deficitet irányoz elő. A román lapok bírálata szerint ez a deficit annál szomorúbb, mert a vasúti tarifát 1943 tavaszán már 100 százalékkal felemelték. Ugyanakkor a sajtó megállapítja azt is, hogy az üzemi és anyagköltségvetéseket ez az emelés sem fedezi.

— **ÚJ HORVÁT KÖVET BUDAPESTEN.** A Nemzetközi Sajtó Tudósító jelenti: Vladimir Kosak eddigi budapesti horvát követ utódjává, akit Berlinbe helyezték át, dr. Branko Benson eddigi bukaresti követet nevezték ki, míg az új bukaresti horvát követ Friedrich Navratil volt hadügyminiszter lett. Horvátország új szófiai követévé dr. Nikola Rusinovic eddigi müncheni főkonzult nevezték ki.

— **KOLOZSVÁROTT A ZSIDÓK SZOMBATON IS KÖTELESEK NYITVATARTANI ÜZLETEIKET.** Kolozs vármegye főispánja, mint országmozgósítási kormánybiztos, elrendelte, hogy a zsidó kereskedők egyelőre szombaton is kötelesek üzleteiket nyitvatartani.

— **NÉGYMILLIÓ PENGÖT FORDÍTOTTAK LE VENTEOTTHONOK ÉPÍTÉSÉRE.** A háborús nehézségek ellenére egymás után épülnek az új, korszerű leveletothtonok. A honvédelmi minisztérium közel négymillió pengőtt fordított leveletothtonok, sportpályák és gyakorlótelep készítésére. Bátaszéken, Szarvason, Sátoralújhelyen, Kiszomborban, Borsiban, Dévaványán, Kassán, Nagybaracsán, Tasnádon, Komjáton, Beregszászon, Zilahon és Szászrégenben építettek a négymillió pengőtből modern, jól felszerelt leveletothtonokat.

— **BELGIUMBAN** a legszükségesebb mértékre korlátozták az építkezési tevékenységet. A legújabbban megjelent rendelet szerint éjjeli nyitogatást általában csak olyan épületek javítására lehet felhasználni, amelyknél kevés az anyagszükséglet. A házak belső átalakításával kapcsolatban is szigorú korlátozásokat írtak elő. Az építési anyagokkal az egész vonalon a legnagyobb mértékben takarékoskodni kell.

— **A TAVASZI DIVATBAN MEGLEHETŐSEN NAGY SZEREPELT JÁTSZANAK A PÉPITA KÉLMÉK.** Új és divatos forma a háromnegyedes, övvel összefogott pépita szövetekből. Az egyenes vonalú bőhátú köpenyek mellett látni csipőn alul éré, elől nyitott kabátokat és nagy zsebekkel díszített öves raglanszabású sportköpenyeket. Kedveltek lesznek az új szezonban a könnyű pépita szövetből vagy selyemből készült kosztümök is, továbbá a csipőfodorral és fehér gallérral díszített pépita ruhák.

— **SVÉDORSZÁG, SVÁJC ÉS PORTUGÁLIA KIVÉTELEVEL EGÉSZ EURÓPA ÁTTER A NYÁRI IDŐSZÁMÍTÁSRA.** A Nemzetközi Sajtó Tudósító jelenti: A nyári időszámításnak Németországban történt bevezetésével egyidejűen hétfőre virradóra Európa legnagyobb részében ugyancsak bevezették a nyári időszámítást. Hétfőn hajnalban valamennyi délkelet-európai államban, azonkívül Olaszországban, Franciaországban, Belgiumban, Hollandiában, Dániában, Norvégiában és Finnországban egy órával előretolták a mutatót. Spanyolországban április közepén vezetik be a nyári időszámítást. Az egységes európai nyári időszámítás csak Svájcra és Svédországra nem terjed ki, ahol megmarad a rendes közép-európai idő, azonkívül Portugáliában sem, amely a nyugateurópai időszámítást követi.

— **A KOLOZSVÁRI NEMZETI SZÍNHÁZ A KÖZÖNSÉG KIVÁNÁSÁRA LEVETTE MŰSORÁRÓL A FATORNYOKAT.** A kolozsvári Nemzeti Színház a közönség kívánására azonnali hatállyal levette műsoráról a Fatornyokat. Ezt az intézkedést a kolozsvári sajtó a legnagyobb helyesléssel és elégtétellel vette tudomásul. Zilahy Lajos jelenleg valóban korszerűtlen színműve helyett az Arnyék kerül előadásra Tasnády Fekete Mária főszereplésével. Kolozsvárott tehát Zilahy helyett már Nicodemit játsszák.

— **A PÁRISI NEMZETI KÖNYVTÁR** adatai szerint a könyvnyomtatás óta több mint 30 millió mű jelent meg. Évente mintegy 200 ezer új kiadvány kerül forgalomba. A statisztika szerint a legtöbb könyvet Napoleon császárról írták, akiről eddig mintegy 70.000 könyv jelent meg. Goethéről „csak” 20 ezer könyvet írtak, a francia forradalommal 15.000 munka foglalkozik. A történelem nőalakjai közül Jeane D'Arc a legnépszerűbb, a róla írt művek száma meghaladja a 12.000-at.

— **NEM MINDENNAPI ESKÜVŐ TÖRTÉNT NEMRÉGIBEN BUENOS-AYRESBEN.** Három nővér ment férjhez három férfihez, két olyan családból, ahol nincs több gyermek. A három ifjú párnak egyszerre volt az eljegyzése és most egyszerre tartották meg esküvőjüket. A nagy érdeklődés mellett lezajlott hármass házasságkötésen óriási tömeg jelent meg a templomban, utána a fényes lakodalmi ebédre mintegy hatvanan vettek részt.

— **A CSEH-MORVA VÉDNÖKSÉGBEN** — mint Prágából jelenti — minden erdőbirtokost, akinek 50 hektárnál nagyobb erdeje van, arra kötelezték, hogy erdőgazdasági tervet állítsanak fel. Az 50 hektárnál kisebb erdőbirtokokból csak annyi fát szabad kivágnia, amennyi az évi növekedésnek megfelel. 30 köbméternél nagyobb mennyiségű fa értékesítéséhez hatóság jóváhagyást követelnek.

— **FRANCIAORSZÁGBAN** tovább folyik az ipar szabványosítása. A francia ipari évi kiadásainak 1 százalékos befizetésére kötelezték most, hogy ebből az alából folytathassák a szabványosítás munkálatait.

— **SVÁJC TILTAKOZOTT WASHINGTONBAN SCHAFFHAUSEN BOMBÁZÁSA MIATT.** Mint a svájci rádió közli, Svájc washingtoni követét utasították, hogy nyújtson be erőles tiltakozást az Egyesült Államok kormányánál amiatt, hogy amerikai légierők szombaton bombákat dobtak Schaffhausenre. Az Egyesült Államok berni követe sajnálkozását fejezte ki a svájci szövetségi kormányának a bombatámadások miatt. (MTI.)

— **HÉT ÚJ CSILLAGOT FEDEZTEK FEL.** A turkui (Finnország) csillagda asztromusai, mint egy berlini tudományos szaklap közli, hét új csillagot fedeztek fel. Kettőt Vetsala, ötöt pedig Oterma professzor fényképezett le. A csillagok fényereje igen csekély és mindnyájan a 15—15 számjelzéssel ellátott planéta-nagyság közt vannak, tehát terjedelmük is kicsiny.

— **STOCKHOLMBÓL JELENTIK:** A svéd Bofors-művek, amely vas-acélgéparát, továbbá kémiai, technológiai üzemeket, valamint gépparkokat és puskaporgyákat tart üzemben, az elmúlt évet 484 millió svéd korona tiszta nyereséggel zárta. 1942-ben a tiszta nyereség 528 millió svéd koronát tett ki. A vállalat több mint 10 millió koronát írt le, adókra 6 millió koronát fizettek ki. A közgyűlésnek összesen 32 millió svéd korona áll rendelkezésére, s ennek terhére 12 millió osztaletk fizetését határozta el.

— **A MÁK SZÁRÁBAN IS VAN MORFIUM!** A nyers morfin a gyógyszer egyik igen fontos anyaga. Eddig úgy tudtuk, hogy csak a mák termésében van meg ez az anyag, a legújabb vegyi elemzések kiderítették, hogy a mákmagvány szárában is van morfin s ez a körülmény nagyot lendít hazánk morfiumentelésében is, mert a mákból nyert morfin, ha a növény szárát is felhasználjuk, az eddigieknek legalább a duplája lesz.

— **A LA REPUBLIQUE KOSSUTH LAJOSRÓL.** A Kossuth emlékünnepe alkalmából az Izstanbulban megjelenő La République hosszú cikket közöl Kossuth Lajosról, mint a magyar függetlenség bajnokáról. A cikkíró hangsúlyozza, hogy Kossuth Lajos mindazoknak a kiemelkedő tulajdonságoknak megtestesítője volt, amelyek a magyar nemzetet jellemzik. Elsősorban pedig annak az izzó szabadságszeretetének, mely eme keletről jött nemzet ezeréves történelmét mindig jellemezte. Részletesen ismertette a cikk ezután Kossuth Lajos életét és politikai pályafutását, majd leírja a szabadságharc hősi küzdelmét.

— **ZSIDÓ TUNTETÉS MOSZKVA-BAN.** Mint a moszkvai rádió közölte, vasárnap délelőtt nagy zsidógyűlést rendeztek Moszkvában, amelyen három óra hosszat szónokoltak orosz és zsidó nyelven. A főszónok Schlipper moszkvai rabbi volt, aki jiddisnyelvű beszédében Jehova segítségét kérte a vörös hadseregnek. A gyűlés végén üzenetet intéztek Sztalinhoz, amelyben biztosítják, hogy a zsidók résztvesznek a „közös ellenesség” ellen folyó harcban. (NST.)

— **A VEZUV HAMUJA ELBORITOTTA CAPRI SZIGETÉT.** Nápolyból jelenti: Olaszország egyik legszebb üdülőhelyét, Capri szigét teljesen elborította a Vezuv hamuja. A vulkánkitörés vastag hamuréteggel vonta be az egész sziget földjét.

HÜLGYZEZTŐ

— Hallottam, hogy a feleséget utószerecséltenség érte. Csak em történt nagyobb baja?
— Hála Istennek, nem. Mindssze egy kis festék jött le az aráról.

FELSŐDUNANTULI HETFO

Felölös szerkesztő és kiadó:
Kardos Árpád.
Németországi főmunkatárs:
Farsky Tibor.
Kiadja Fidelitas Lapkiadó Vállalat kft.
Nyomatott:
vargyasi Máté Ernő
könyvnyomdájában, Sopron.